

Signers:

Name	Method	Date
Styve, Vegar	BANKID_MOBILE	2020-03-21 14:17 GMT+1
Ravnå, Knut	BANKID	2020-03-22 10:39 GMT+1
Knudsen, Anne-Grethe	BANKID_MOBILE	2020-03-22 17:13 GMT+1
Osa, Stian	BANKID_MOBILE	2020-03-23 09:41 GMT+1
Næss, Elin Helene Sture	BANKID_MOBILE	2020-03-23 16:14 GMT+1

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
EE0C5D13820F41E2A20952926081036B

Frende Livsforsikring AS Årsberetning 2019

Livsforsikring i Frende Forsikring

Konsernet Frende Forsikring består av morselskapet Frende Holding AS som forvalter eierskapet i de heleide datterselskapene Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS. Frende Holding AS eies av 15 frittstående sparebanker.

Forsikringsvirksomhetene drives fra konsernets hovedkontor i finanshuset Jonsvoll i Bergen, men er basert på distribusjon gjennom eierbankenes omfattende kontornettverk i sine respektive geografiske nedslagsfelt, via egne salgssentre i franchisekanalen, og via elektronisk distribusjon gjennom eierbankene, partnere og frende.no.

Frende Livsforsikring er et heleid datterselskap av Frende Holding AS, daglig leder er Elin Sture Næss.

Hovedtrekk 2019

- Bestandspremie 31.12.2019 er MNOK 975 (895), en vekst på 9 %
- Resultat før skatt for året er MNOK 158 (40), og totalresultat etter skatt er MNOK 124 (28)
- Egenkapitalavkastning (ROE) etter skatt og konsernbidrag var 28,9 % (8,4 %)
- Risikoresultat for egen regning for året er beregnet til MNOK 138 (123), tilsvarende erstatningsandel på 60 % (60 %)
- Ordinært administrasjonsresultat er negativt med MNOK 57 (51), tilsvarende en kostnadsandel på 127 % (126 %)
- Finansavkastning var MNOK 77 (8), tilsvarende 6,2 % (0,7 %)

Virksomheten i 2019 – styrets beretning

Frende Livsforsikring (Frende) leverer et risikoresultat i 2019 som er det beste i Frendes historie. Erstatningskostnadene for egen regning var MNOK 223. Dette gir en skadeprocent for egen regning på 60 %, det samme som i 2018.

Frende har gjennom året hatt en vekst i personmarkedet på 8 %, og hadde ved utgangen av året en bestand av personrisikodekninger på 123 500. Livselskapet selger i tillegg næringslivsprodukter innen pensjon og personalforsikring, og hadde ved utgangen av 2019 totalt 5 900 kunder i bedriftsmarkedet.

Personproduktene er viktige i konsernet, og Frende har levert solide resultater over en svært lang periode. Tall fra Finans Norge viser at Frendes markedsandeler vokser på samtlige produkter. På produkter som risiko død og uførepensjon er veksten på henholdsvis 9 % og 5 %. Markedsandelen på barne- og ungdomsforsikring er passert 7 %.

Det har vært en forbedring innenfor de fleste private risikoproduktene med nedgang i

skadeprosent for både uføre- og dødsdekninger gjennom året.

I bedriftsmarkedet er bestandsutviklingen positiv, og pensjonskapitalen har steget med MNOK 939 til 4,1 MRD i år. Veksten på 29 % skyldes et godt aksjemarked, en salgsvekst på 55 %, samt moderat avgang. Økt årlig sparing på innskuddspensjon er 11 %. Selskapet registrerer en positiv flyttebalanse. For risikodekningene tilknyttet innskuddspensjon har det vært en økning i erstatninger sammenlignet med 2018, som var et veldig bra år på dette området.

På gruppeliv har det vært en forbedring i skadeprosent etter høye utbetalinger i fjor.

Innenfor pensjonsområdet har Frende begynt arbeidet med å tilpasse dagens spareplattform til det nye lovverket for egen pensjonskonto (EPK) som er ventet i 2021.

Selskapet har benyttet året til å analysere og forbedre modellene for erstatningsavsetningene på enkelte av uføreproduktene.

Det er lansert et nytt barneforsikringsprodukt som alternativ til for barne- og ungdomsforsikringen som i en årrekke har vært blant landets beste i uavhengige tester.

Inn mot distributørene er det tatt initiativ for et kompetanseløft på livsforsikring, med fokus på å øke kunnskap og salg. Egenutviklet gamification er en del av dette.

Det er avholdt en rekke kurs, samlinger og storsamlinger. Det er også satt fokus på koblingen mellom lån og personforsikring i kundesamtaler i banken. Livsforsikring, arv og personforsikring har vært tema på kundeseminar i Frende-regi landet rundt. I bedriftsmarkedet har selskapet vært med på frokostmøter og arrangement med pensjon som tema.

Den nye autorisasjonsordningen i personforsikring er innført og påbegynt i Frende. Alle rådgivere må igjennom løpet innen 01.07.2020 for å kunne fortsette å selge personforsikring.

Frende har publisert en rekke gode artikler om pensjon både i egne kanaler og i media.

Etter et år med gode risikoresultat og god finansavkastning ender resultat før skatt i 2019 på MNOK 158 mot MNOK 40 i 2018.

Årsregnskapet

Premieinntekter

Selskapet oppnådde MNOK 1 004 i brutto premieinntekter i 2019 sammenlignet med MNOK 933 i 2018, en vekst i forfalt premie på 7,6 %. Overførte premiereserver fra andre forsikringsselskaper utgjorde MNOK 134, sammenlignet med MNOK 59 i 2018.

Selskapet har valgt en produkt- og markedsstrategi der fornyelse av forsikringskontraktene i utgangspunktet skjer 1. januar hvert år. Dette innebærer blant annet at inntektsført andel av nytegnede premie begrenses gjennom året til den delen av premien som er opptjent fra etableringstidspunktet og til neste hovedforfall (dvs. 1. januar). Brutto premie inntektsført i 2019 ble MNOK 467 (443) på personrisikoproduktene og MNOK 32 (30) på gruppeliv. Inntektsførte premier på henholdsvis innskuddspensjon og IPS ble MNOK 489 (444) og MNOK 16 (16).

Erstatninger, endringer i forsikringsforpliktelser og forsikringstekniske avsetninger

Erstatningskostnadene for egen regning i Livvirksomheten var MNOK 223. Dette gir en skadeprosent for egen regning på 60 %, som er tilsvarende nivå som i 2018.

Risikoresultat i 2019 er det høyeste i selskapets historie målt i kroner. Gjennom 2019 har det vært en forbedring innenfor det fleste private risikoproduktene, med observert nedgang i skadeprosentene for både uføre og dødsdekninger, sammenlignet med 2018. For risikodekningene tilknyttet innskuddsbasert pensjon har det vært en økning i erstatninger sammenlignet med 2018, som var et veldig bra år.

Frekvensutvikling i erstatningssaker er stabilisert etter 2018. Det største antallet meldte saker knytter seg til barne- og ungdomsforsikring og IBP. Disse produktene har stått for 70 % av sakene de siste årene. Målt i kroner utgjør erstatninger på barne- og ungdomsforsikring og dødsrisikoforsikring størst beløp av betalte erstatninger, tilsvarende 42 % av selskapets samlede erstatningsutbetalinger.

Endring i premiereserven, som er nåverdien av fremtidig utbetaling av uførerente/-pensjon knyttet til innvilgete uføresaker, er MNOK 83 - tilsvarende i 2018 var MNOK 71.

Selskapets avsetninger til erstatningssaker som ikke er oppgjort (RBNS), og erstatningssaker som har inntruffet, men ikke er rapportert (IBNR), følger anerkjente aktuarielle forutsetninger.

Inntekter fra finansielle eiendeler

Selskapets kapitalforvaltning er fokusert på diversifisering og moderat risiko. Plasseringsmidlene som utgjør totalt MNOK 1 429 er ved utgangen av 2019 fordelt på 79,6 % i renteportefølje inklusive 18,1 % i «Hold til forfall» obligasjoner, 8,7 % i aksjefond og 10,8 % i eiendom. Kapitalforvaltningen anses med dette å ha en profil som er tilnærmet bransjepraksis.

Netto inntekter fra investeringer var MNOK 76,5, noe som tilsvarer en avkastning på 6,2 %. Herav var gjennomsnittlig avkastning på aksjer var 23,2 % og 3,6 % på renter, mens avkastning på eiendom var 7,4 %.

Frende Liv sine produkter tilsier at selskapet har begrensede rentegarantier eller finansiell

risiko knyttet til kundemidler. Selskapets renteresultat tilføres derfor i det alt vesentlige egenkapitalen. Kundemidler forvaltes i sin helhet etter kundenes egne investeringsvalg, for kundenes egen risiko.

Driftskostnader

Selskapets driftskostnader var i 2019 MNOK 274 (293). I årets driftskostnader er inkludert nedskrivning av restverdi system under utvikling med MNOK 9, nedskrivning i 2018 var MNOK 40.

Generelt driftskostnadsnivå er stabilt, kostnadsandel ender på 127,4 % (126 %).

Selskapet har fortsatt fokus på fortsatt effektivisering og automatisering av driften.

Resultat

Resultat før skattekostnad ble i 2019 MNOK 158 mot MNOK 40 i 2018. Årsresultat etter skatt var MNOK 124 mot tilsvarende MNOK 28 foregående år.

Selskapets risikoresultat gav et samlet overskudd på MNOK 138 (2018: MNOK 123). Ordinært administrasjonsresultatet før nedskrivning viste et samlet underskudd på MNOK 57 (2018 (før nedskrivning): MNOK -50), mens selskapets renteresultat ble positivt med MNOK 77 (2018: MNOK 8).

Balanse

Forvaltningskapitalen utgjorde ved årsskiftet MNOK 5 903 mot MNOK 4 774 i 2018, en økning på 23,7 %. Kundeporteføljen utgjør totalt MNOK 5 477 mot MNOK 4 470 i 2018. Herav er investeringsvalgporteføljen MNOK 4 266 (3 327), og kollektivporteføljen MNOK 1 211 (1 143). Finansielle investeringer i kollektiv og selskapsporteføljen utgjør totalt MNOK 1 429 mot MNOK 1 185 i 2018, tilsvarende 21 % økning fra foregående år.

Selskapets egenkapital utgjorde pr. 31.12.19 MNOK 447 mot MNOK 365 pr. 31.12.18, og dette utgjorde 7,6 % av forvaltningskapitalen mot 7,7 % foregående år.

Solvensmargin per 31.12.2019 var 163 %, tilsvarende i 31.12.2018 var 153 %.

Selskapet har ingen gjeld, lån eller lånerammer foruten de forpliktelse som følger av selskapets drift og ordinære virksomhet.

Kontantstrøm

Selskapets kontantstrøm fra driften er MNOK 208. Overskuddslikviditet plasseres løpende til andre finansielle eiendeler. Netto likviditetsendring i 2019 er negativ med MNOK 2,6.

Risikoforhold

Som et forsikringselskap er vi eksponert for en rekke finansielle risikoer. På kort sikt er

de største risikoene at de økonomiske tapene vi dekker for våre kunder blir større enn ventet. Deretter kommer risikoen for tap som en følge av uventede svingninger i finansmarkedene. Disse risikoene er styrt gjennom en disiplinert forsikringsstrategi og en moderat investeringsfilosofi.

Vi er også eksponert for en forretningsmessig risiko der hyppige endringer i markedet, regulatoriske endringer og økt konkurranse gjør det viktig at vi er i stand til å respondere på endringer i omgivelsene. Frende har klart seg godt i konkurransen og satser videre på gode digitale løsninger for å tilfredsstille kundenes økte forventninger.

Frende Liv har prosesser (ORSA-prosessen) for å vurdere alle risikoer knyttet til virksomheten, bestemme kapitalbehovet og vår evne til å etterleve kapitalkravene. Resultatet av ORSA-prosessen oppsummeres i en egen ORSA-rapport.

Solvensmarginen i Frende Liv er 163 %.

Styrets vurdering

Årsregnskapet

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets oppfatning fyllestgjørende informasjon om virksomheten i selskapet i 2019, og om selskapets stilling ved årsskiftet.

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og dette legges til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

Personalforhold og arbeidsmiljø

Selskapet har etter styrets vurdering, gjennom den organisasjonen som nå er etablert, de beste forutsetninger for å lykkes i å realisere selskapets forretningsmessige mål.

Selskapet hadde 66 ansatte ved utgangen av 2019, mot 64 ved utgangen av 2018. Selskapet estimerer moderat bemanningsvekst i 2020.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet i Frende anses som godt. Selskapets totale sykefravær utgjorde 5,3 % (4,2 %). Herav utgjør ca. 1,4 % langtidfravær. Det ble i 2019 ikke registrert skader eller ulykker i Frende. Selskapets virksomhet forurenser ikke det ytre miljø.

Likestilling/ diskriminering

Frende tilstreber likebehandling av ansatte på alle nivåer i selskapet, uansett kjønn,

etnisk tilhørighet eller annet. På samme måte skal avlønning gjenspeile stillingsinnhold og kvalifikasjoner, uavhengig av kjønn eller andre forhold.

Ved utgangen av 2019 utgjorde kvinneandelen 56 % av selskapets ansatte, mens kvinneandelen i ledelse var ved utgangen av året 29 %, og 25 % i selskapets styre.

Styret og ledelse

Styret består av styreleder, en representant fra aksjonærene, et eksternt styremedlem og en representant valgt av og blant de ansatte.

Ledergruppen består av syv medlemmer som møtes regelmessig.

Framtidsutsikter

Styret mener selskapet har skapt et godt fundament for fortsatt lønnsom vekst. Distribusjonen til eierbankenes kunder har vært vellykket, og her er fortsatt et stort potensial på Livsiden.

Lønnsomheten er meget tilfredsstillende.

Organisasjonen er styrket gjennom året, og har fortsatt god tilgang på dyktige medarbeidere.

Hendelser etter balansedagen

Global Korona pandemi har etter balansedagen medført uvanlige og unormale forhold, og økt risiko knyttet til forsikringsteknisk resultat, finansavkastning, gjennomføring av strategiske prosjekter og operasjonell drift.

- Frende Liv har økt eksponering mot produktene dødsrisiko, gruppeliv og barne-ungdomsforsikring. Våre worst case antakelser viser et totalt potensielt skadebilde på 65 MNOK. Katastrofereassurans dekker 150 MNOK per hendelse, men begrenset innenfor et tidsrom på 1 uke.
- Kombinasjon av global pandemi og markant oljeprisfall har medført unormalt store bevegelser i både aksje og rentemarkedet. Per 17. mars har Frende Liv et negativt finansresultat på 60 MNOK
- Solvensmargin faller med dette tapet ca. 20 % i forhold til årsskiftet. Bufferkapital i forhold til regulatoriske minstekrav vil være 150 MNOK.
- Operasjonell drift ivaretas via hjemmekontor og digitale møteplasser. Risiko i forhold til normal drift, ivaretagelse av kunder og fremdrift i pågående prosjekter vil være betydelig redusert som følge av disse digitale løsningene.

Som følge av den ekstraordinære situasjon er årets overskudd i samsvar med Finanstilsynets anbefaling foreslått holdt tilbake, for å styrke den finansielle beredskapen i selskapet.

Takk til samarbeidspartnere, tillitsvalgte og medarbeidere

Styret vil takke selskapets medarbeidere, samarbeidspartnere og tillitsvalgte, først og fremst i eier- og distribusjonsbankene, for godt samarbeid.

Innsatsviljen har gitt inspirasjon som selskapet håper kan videreføres inn i kommende år.

Disponering av årets resultat

Styret i Frende foreslår følgende disponering av årets overskudd på MNOK 123,6

Overført til bundne fond	MNOK 13,2
Overført annen egenkapital	MNOK 110,4

Selskapet hadde ved årsskiftet MNOK 199,9 i fri egenkapital.

Bergen, 23. mars 2020

Vegar Styve
styreleder

Anne-Grethe Knudsen
nestleder

Knut Ravnå

Stian Osa
ansattvalgt

Elin Sture Næss
daglig leder

* Årsberetningen er signert elektronisk

Frende Livsforsikring AS

Resultatregnskap	Note	2019	2018
Beløp i 1000			
Teknisk regnskap for livsforsikring			
Premieinntekter			
Forfalt premie, brutto	1,2	1 004 111	933 343
- Avgitte gjenforsikringspremier		-1 292	-51 000
Overført premiereserve fra andre forsikringselskaper	1,2,21	135 425	59 496
Sum premieinntekter for egen regning		<u>1 138 244</u>	<u>941 838</u>
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekter		15 314	12 698
Verdiendring på investeringer		33 355	-20 065
Realisert gevinst og tap på investeringer		11 847	13 817
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1,2,8,9,10	<u>60 516</u>	<u>6 449</u>
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			
Verdiendringer på investeringer/Realisert gevinst og tap på investeringer	1,2	<u>492 550</u>	<u>-216 212</u>
Andre forsikringsrelaterte inntekter			
Provisjonsinntekter	1,2	<u>13 818</u>	<u>12 929</u>
Erstatninger			
Utbetalte erstatninger			
Brutto		165 028	130 479
- Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger	16	-15 049	-15 330
Endring i erstatningsavsetninger			
Brutto	16	17	46 171
- Endring av gjenfors. andel av erstatningsavsetninger	16	39 949	-15 079
Overføring av premiereserve til andre forsikringselskaper	21	83 439	129 066
Sum erstatninger	1,2	<u>273 383</u>	<u>275 306</u>
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser- kontraktfastsatte forpliktelser			
Endring i premiereserve		82 678	70 781
Endring gjenforsikringsandel av premiereserven		-22 327	-9 962
Endring i kursreguleringsfond		6 880	
Endring tilleggsavsetning		6 539	-2 398
Endring i teknisk avsetning for skadeforsikringsvirksomheten	16	3 533	3 391
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	1,2	<u>77 303</u>	<u>61 811</u>
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser- investeringsvalgportefølje			
Endring i premiereserve			
Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg		<u>938 952</u>	<u>75 753</u>
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Salgskostnader	3	101 437	100 541
Forsikringsrelaterte adm. kostnader	3,5,7,12	172 086	192 218
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	1,2	<u>273 523</u>	<u>292 759</u>
Resultat av teknisk regnskap		<u>141 968</u>	<u>39 375</u>
Ikke teknisk regnskap for livsforsikring			
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekter		4 040	2 007
Verdiendring på investeringer		8 799	-3 172
Realisert gevinst og tap investeringer		3 125	2 184
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	1,2,8,9	<u>15 965</u>	<u>1 019</u>
Andre inntekter	20	54	49
Resultat av ikke-teknisk regnskap	1,2	<u>16 019</u>	<u>1 068</u>
Resultat før skattekostnad		<u>157 987</u>	<u>40 443</u>
Skattekostnad	6	34 417	12 489
Resultat før andre resultatkomponenter		<u>123 569</u>	<u>27 955</u>
Andre resultatkomponenter			
Aktuarielle gevinster og tap på pensjonsytelser		51	16
Skatt på andre resultatkomponenter		-13	-4
TOTALRESULTAT		<u>123 608</u>	<u>27 967</u>

Frende Livsforsikring AS

Balanse

Beløp i 1000

EIEDELER	Note	31.12.19	31.12.18
Eiendeler i selskapsporteføljen			
Immaterielle eiendeler			
Andre immaterielle eiendeler	12	12 921	18 612
Sum immaterielle eiendeler		<u>12 921</u>	<u>18 612</u>
Investeringer			
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	8,9	53 810	32 550
Finansielle eiendeler til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	8,9	28 404	17 104
Renteplasseringer	8,9	183 638	94 019
Eiendomsfond	8,9	32 203	17 778
Plasseringsmidler bank	8,9	279	242
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi		<u>244 524</u>	<u>129 144</u>
Sum investeringer		<u>298 334</u>	<u>161 694</u>
Fordringer			
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring		6 654	6 474
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger	19	37 592	35 786
Fordring på konsernselskap	11	35 000	35 000
Sum fordringer		<u>79 247</u>	<u>77 260</u>
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	12	1 960	2 550
Eiendom	12	3 756	3 965
Kasse, bank	4	27 791	29 957
Eiendeler ved skatt	6		7 531
Sum andre eiendeler		<u>33 506</u>	<u>44 004</u>
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		2 756	2 194
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		<u>2 756</u>	<u>2 194</u>
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		426 765	303 764
Eiendeler i kundeporteføljen			
Investeringer			
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	8,9,10	203 974	205 933
Finansielle eiendeler til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	8,9,10	107 667	108 211
Renteplasseringer	8,9,10	696 102	594 827
Eiendomsfond	8,9,10	122 069	112 475
Plasseringsmidler bank	8,9,10	1 057	1 534
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi		<u>926 895</u>	<u>817 047</u>
Sum investeringer		<u>1 130 869</u>	<u>1 022 980</u>
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser i kollektivporteføljen			
Gj.forsikringsandel av erstatningsavsetning i kollektivporteføljen	16	79 652	119 601
Investeringer i investeringsvalgporteføljen			
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer, andeler og bankplasseringer	8,9,10	4 266 127	3 327 175
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		<u>4 266 127</u>	<u>3 327 175</u>
Sum eiendeler i kundeporteføljene		5 476 647	4 469 755
SUM EIEDELER		<u>5 903 413</u>	<u>4 773 519</u>

Frende Livsforsikring AS

Balanse

Beløp i 1000

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	Note	31.12.19	31.12.18
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital (1.750.000 aksjer pål. 100,-)		175 000	175 000
Annen innskutt egenkapital		35 000	35 000
Sum innskutt egenkapital		<u>210 000</u>	<u>210 000</u>
Opptjent egenkapital			
Fond			
Risikoutjevningfond		75 567	65 845
Garantiavsetning		3 500	
Annen opptjent egenkapital		199 877	89 491
Sum opptjent egenkapital		<u>278 943</u>	<u>155 336</u>
Sum egenkapital	13,14,15	<u>488 943</u>	<u>365 336</u>
Forsikringsforpliktelse i livsforsikring - kontraktsfaste forpliktelser			
Premiereserve	16	485 361	402 683
Tilleggsavsetning	16	7 640	1 101
Kursreguleringsfond		6 880	
Erstatningsavsetning		526 231	526 215
Andre tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		30 345	26 811
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring - kontraktsfaste		<u>1 056 457</u>	<u>956 810</u>
Forsikringsforpliktelse i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje			
Premiereserve	16	4 266 127	3 327 175
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring - særskilt inv. portefølje		<u>4 266 127</u>	<u>3 327 175</u>
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	7	5 537	4 872
Forpliktelser ved skatt			
Forpliktelser ved periodeskatt	6	39 079	24 142
Forpliktelser ved utsatt skatt	6	8 900	
Sum avsetning for forpliktelser		<u>53 517</u>	<u>29 014</u>
Forpliktelser			
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	19		59 930
Skyldig utbytte	17	-	
Andre forpliktelser	17	15 533	10 200
Sum forpliktelser		<u>15 533</u>	<u>70 130</u>
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Andre påløpte kostnader og ikke mottatte inntekter	18,20	22 836	25 054
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		<u>5 903 413</u>	<u>4 773 519</u>

* Årsregnskap signeres elektronisk.

Bergen, 23.mars 2020

Vegar Styve
styreleder

Anne-Grethe Knudsen
nestleder

Knut Ravnå

Stian Osa
ansattvalgt

Elin Sture Næss
daglig leder

Frende Livsforsikring AS

Endring i egenkapital

Beløp i 1000

	Aksejkapital	Overkursfond	Annen innskutt egenkapital	Risiko-utjevningfond	Avsetning til garanti-ordningen	Opptjent egenkapital	Sum
Egenkapital pr 01.01.18	175 000	-		59 232		68 137	302 369
Risikoutjevningfond årets endring				6 613		-6 613	-
Årets resultat						27 955	27 955
Andre resultatkomponenter						12	12
Mottatt konsernbidrag			35 000			-	35 000
Egenkapital pr. 31.12.18	175 000	-	35 000	65 845		89 491	365 336
Egenkapital pr 01.01.2019	175 000	-	35 000	65 845		89 491	365 336
Risikoutjevningfond årets endring				9 722		-9 722	-
Garantiavsetning					3 500	-3 500	-
Årets resultat						123 569	123 569
Andre resultatkomponenter						38	38
Avsatt utbytte			-			-	-
Egenkapital pr. 31.12.19	175 000	-	35 000	75 567	3 500	199 877	488 943

Frende Livsforsikring AS

Kontantstrømoppstilling

Beløp i 1000

	31.12.19	31.12.18
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalt til premier	692 954	701 066
Netto kontantstrøm reassuranse	-25 652	-23 772
Provisjonsinntekter	13 818	12 929
Bankrenter/ renter rentepapirer	19 354	14 705
Realisert gevinst	14 972	16 000
Andre inntekter	54	49
Utbetalte erstatninger	248 467	259 545
Betalt skatt	3 060	23 544
Forsikringsrelaterte driftskostnader	255 770	247 206
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	208 203	190 682
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Investert i Fondsandeler	202 815	98 658
Netto investert i driftsmidler	730	782
Netto investert i immaterielle eiendeler	7 264	22 848
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-210 810	-122 288
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Utbetaling av utbytte	-	-65 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-	-65 000
Netto likviditetsendring	-2 607	3 393
Likviditetsbeholdning 01.01	31 732	28 340
Likviditetsbeholdning 31.12	29 126	31 732

Kontantstrømanalyse viser endring i innestående på bank drift og plasseringskonti i 2019.

Regnskapsprinsipper

Generelt

Regnskapet for Frende Livsforsikring AS er avlagt i samsvar med Lov om årsregnskap og Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak, samt gjeldende regnskapsstandarder.

Det er utarbeidet sammenligningstall i notene i den grad sammenlignbare tall er tilgjengelig og det anses hensiktsmessig.

Endring i regnskapsprinsipper/ omarbeiding sammenlikningstall

Det er ikke implementert nye regnskapsstandarder i 2019 som har vesentlig betydning for regnskapet.

Innregning av inntekter og kostnader

Grunnleggende regnskapsprinsipper legges til grunn slik at inntekter resultatføres når de er opptjent, og utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Beste estimat legges til grunn ved usikkerhet, basert på tilgjengelig informasjon ved balanse-tidspunktet.

Premieinntekter

Forfalt brutto premie omfatter all premie for forsikringsavtaler med påbegynt forsikringsperiode før regnskapsårets avslutning. Premie omfatter både spareelement og forsikringselement. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Avgitt gjenforsikringspremie omfatter reassurandørens andel av netto risikoelement i forsikringspremien. Gjenforsikringspremien periodiseres i samme forhold som opptjent brutto premie.

Overføring av premiereserve (flytting) i livsforsikring

Flytting kommer frem av regnskapslinjene "Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper". Innregning i resultatet skjer ved overføring av risiko, - på samme tidspunkt reduseres/ økes premiereserven i forsikringsfondet tilsvarende.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader omfatter erstatningsbeløp på risikodekningene som er betalt til forsikringstaker i regnskapsperioden, i tillegg til endring i avsetning for meldte ikke oppgjorte skader (RBNS) og inntrufne, men ikke meldte skader (IBNR).

Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger og av erstatningsavsetninger omfatter reasurandørs andel.

Klassifisering og verdivurdering

Finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler innregnes i balansen når selskapet blir part i instrumentets kontraktmessige betingelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Alle finansielle instrumenter som ikke inngår i kategorien til virkelig verdi over resultatet, innregnes første gang til virkelig verdi med tillegg av de transaksjonsutgiftene som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen. Finansielle instrumenter i kategorien virkelig verdi med verdiendringer over resultatet innregnes uten hensyn til transaksjonskostnader.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all, eller tilnærmet all, risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Frende Livsforsikring AS har finansielle eiendeler og disse klassifiseres etter følgende kategorier etter IAS 39:

- Til virkelig verdi over resultatet
- Utlån og fordringer

Til virkelig verdi over resultatet

Et finansielt instrument klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom det ved førstegangsinnregning er øremerket til dette, eller holdes for omsetning. Selskapet har en investeringsportefølje som er øremerket til virkelig verdi ved førstegangsinnregning, og som løpende styres og måles til virkelig verdi. Dette er i tråd med styrets godkjente risiko- og investeringsstrategi og informasjon basert på virkelig verdi rapporteres regelmessig til ledelsen og styret.

Instrumentene måles til virkelig verdi, og endringer i verdien innregnes i resultatet.

Investeringer som holdes til forfall

I denne kategorien inngår finansielle eiendeler med fast forfall, som selskapet har en positiv intensjon om å holde til forfall, og som ved førstegangs innregning ikke identifiseres som virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Investeringer holdt til forfall er klassifisert som ut finansielle eiendeler, og måles til amortisert kost etter effektiv rentes metode.

Virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markeds plass, settes virkelig verdi til kjøpskurs siste handelsdag frem til og med balansedagen. For en eiendel som skal avhendes, eller en forpliktelse som innehas, settes virkelig verdi til salgskurs.

Finansielle instrumenter innregnet til virkelig verdi i Frende Livsforsikring AS er i det alt vesentlige instrument som er notert i et aktivt marked.

Amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer i kategoriene utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved hjelp av effektiv rentes metode. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi, foretas det på balansedagen en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdifall av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler. Ved vurderingen av om det foreligger verdifall legges det vekt på hvorvidt utsteder har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold, om det er sannsynlig at utsteder går konkurs, om det ikke lenger finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter eller om det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med henholdsvis opprinnelig effektiv rente (for eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (for eiendeler med flytende rente).

Tap for verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet.

IT systemer og programvare

Kjøpt programvare er balanseført til anskaffelseskost inkludert direkte eksterne kostnader for å ta programvaren i bruk. Kjøpt programvare tilpasset virksomheten er klassifisert som immateriell eiendel. Balanseført IT system avskrives fra ferdigstillelsesdato lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av eiendelen faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede. Vurdering av systemene er gjort mot endringer i økonomiske, teknologiske, og interne rammebetingelser som tilsier at verdi ikke lenger er til stede.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er klassifisert som andre eiendeler i balansen. Driftsmidlene er vurdert til anskaffelseskost og avskrives lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av et driftsmiddel faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Eierbenyttet eiendom

Selskapet eier en fritidseiendom på Geilo som brukes som firmahytte. Eiendommen er innregnet og måles i samsvar med verdireguleringsmodellen i IAS 16. Eiendommen er balanseført til anskaffelseskost og avskrives over forventet levetid.

Forsikringsmessige avsetninger

Premiereserve beregnes i samsvar med Forsikringsvirksomhetsloven. Premiereserve utgjør kontantverdien av selskapets forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler. Dette tilsvarer summen av de beløp som er ført på forsikringstakernes konti, samt avsatte premiereserver (ikke opptjent premie) på rene risikodekninger.

Erstatningsavsetning er avsetning relatert til skadetilfeller som er inntruffet før balanse-dagen, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte skader (RBNS) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR). Erstatningsavsetning skal bare inneholde midler som ville kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdig-behandlet. Erstatningsavsetning på skaderelaterte produkter er inklusive avsetning for indirekte skadebehandlingskostnader.

Kursreguleringsfond

Kursreguleringsfondet er definert i norsk forsikringslovgivning, og er knyttet til premiereserven sin andel av kollektivporteføljen som et ufordelt, felles kundefond.

Kursreguleringsfondet tilsvarer urealiserte gevinster på finansielle eiendeler knyttet til premiereserven sin andel av den kollektive porteføljen.

Tilleggsavsetning

Tilleggsavsetning er tildelt avtaler kundeavtaler med premiereserve, og kan anvendes til å dekke avkastningsunderskudd basert på avkastning på premiereserven sin andel av kollektiv porteføljen i intervallet null opp til beregningsrenten. En eventuell negativ finansavkastning må dekkes av foretakets egenkapital.

Øvrig avsetning omfatter administrasjonsavsetning.

Annen opptjent egenkapital

Risikoutjevningfondet i livsforsikring kan bare benyttes til å styrke avsetningen til premiereserve som gjelder risiko knyttet til person. Risikoutjevningfond i balansen tilsvarer halvparten av årets samlede overskudd på risikoresultat frigjort ved reaktivering.

Risikoutjevningfondet er balanseført brutto.

Pensjoner

Selskapet har innskuddspensjon for alle ansatte. Premie kostnadsføres løpende, og selskapet har ingen forpliktelse utover kostnadsført beløp.

I tillegg har selskapet pensjonsforpliktelse overfor enkelte arbeidstakere via en usikret driftsordning. Pensjonsforpliktelse knyttet til disse ordningene er beregnet i samsvar med IAS19R, ved at nåverdi av beregnede forpliktelser er beregnet med utgangspunkt i tid i ordningen, forventet lønnsvekst og årlig regulering av pensjonsutbetalingene. Diskonteringsrente ved beregning av nåverdien er i samsvar med oppdaterte økonomiske forutsetninger. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer og avvik mot beregnings-

forutsetningene (estimatavvik) bokføres over resultatet under andre resultatkomponenter. Periodens netto pensjonskostnad består av årets påløpte pensjonsrettigheter, rentekostnader på pensjonsforpliktelsene samt justering for eventuelle planendringer.

Skatt

Resultatført skattekostnad består av betalbar skatt og årets endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes med 25 % av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet og nettoført.

Utsatt skattefordel er balanseført ut ifra forventning om skattepliktig inntekt gjennom inntjening i fremtidige år.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med årsregnskapsforskriften for forsikringselskaper, og bruk av gjeldende regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser.

Estimatene baseres på historiske data, vurdering av egen portefølje, forventninger til fremtiden og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlig basert på underliggende forhold. Estimater og tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i estimater innregnes i den perioden estimatene endres. Det vil naturlig være usikkerhet knyttet til slike estimater og endring i forutsetninger vil medføre endring i estimater påfølgende regnskapsår.

Forsikringstekniske avsetninger

Den vesentligste risiko er knyttet til hendelsene dødsfall og uførhet. Det vil videre være risiko til fastsettelse av estimater både for meldte skader (RBNS) og ikke meldte skader (IBNR).

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Ved indikasjon på verdifall foretas det nedskrivningstest for å kontrollere om bokført verdi for driftsmidler og immaterielle eiendeler er til stede.

Noter til årsregnskapet

Note 1 Resultat i livsforsikring

	Individuell kapitalforsikring	Gruppelivs forsikring	Kollektiv pensjonsfor sikring	Individuell rente- og pensjonsfor sikring	Ulykkesforsikring	Andre skadebransjer	Sum 2019	Sum 2018
Premieinntekter								
Forfalt premie , brutto	194 312	32 150	488 706	197 313	10 902	80 729	1 004 111	933 343
- Avgitte gjenforsikringspremier	-432	-71	-180	-404	-24	-180	-1 292	-51 000
Mottatt premiereserve fra andre			135 425				135 425	59 496
Sum premieinntekter for egen regning	193 880	32 079	623 950	196 909	10 877	80 550	1 138 244	941 838
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen								
Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	5 297	890	2 324	4 953	259	1 591	15 314	12 698
Verdiendringer på investeringer/Realisert gevinst og tap på investeringer	15 634	2 628	6 860	14 621	764	4 695	45 202	-6 249
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivportefølje	20 930	3 518	9 184	19 574	1 023	6 286	60 516	6 449
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen								
Verdiendring på investeringer	-	-	484 123	8 428	-	-	492 550	-216 212
Andre forsikringsrelaterte inntekter								
Provisjonsinntekter	-	-	13 818	-	-	-	13 818	12 929
Erstatninger								
Utbetalte erstatninger, brutto	51 044	19 329	38 211	28 648	3 184	24 478	164 895	130 479
- Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger	2	-5 240	-1 633	-1 165	-1 127	-5 885	-15 049	-15 330
Endringer i erstatningsavsetninger, brutto	-14 569	-5 432	1 561	4 122	11	14 324	17	46 171
- Endring av gjenfors.andel av erstatningsavsetninger	288	7 334	14 694	8 129	134	9 370	39 949	-15 079
Overføring av premiereserve til andre			83 439				83 439	129 066
Sum erstatninger	36 765	15 991	136 272	39 733	2 202	42 288	273 251	275 306
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-kontraktfastsatte forpliktelser								
Endring premiereserve, brutto	-	-	12 212	70 465			82 678	70 781
Endring gjenforsikringsandel av premiereserven			-12 372	-9 955			-22 327	-9 962
Endring kursreguleringsfond			1 421	5 459			6 880	-
Endring tilleggsavsetning			1 282	5 257			6 539	-2 398
Endring andre avsetninger			551	2 982			3 533	3 391
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-	-	3 094	74 208	-	-	77 303	61 811
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-investeringsvalgportefølje								
Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg			916 998	22 087			939 085	75 753
Forsikringsrelaterte driftskostnader								
Salgskostnader	34 394	1 998	16 231	33 129	1 801	13 884	101 437	100 541
Forsikringsrelaterte adm. Kostnader	42 456	17 429	53 156	43 310	2 053	13 682	172 086	192 218
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	76 850	19 427	69 387	76 439	3 854	27 566	273 523	292 759
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen								
Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	1 397	235	613	1 307	68	420	4 040	2 007
Verdiendringer på investeringer/Realisert gevinst og tap på investeringer	4 124	693	1 810	3 857	202	1 239	11 925	-988
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsportefølje	5 522	928	2 423	5 164	270	1 658	15 965	1 019
Andre inntekter	19	3	8	17	1	6	54	49
Andre kostnader							-	-
Resultat før skattekostnad	106 736	1 110	7 755	17 624	6 116	18 646	157 987	40 443
Skattekostnad	23 252	242	1 689	3 839	1 332	4 062	34 417	12 489
Resultat før andre resultatkomponenter	83 484	868	6 066	13 784	4 784	14 584	123 569	-26 377
Andre resultatkomponenter								
Aktuarielle gevinster og tap på pensjonsytelser	18	3	8	16	1	5	51	16
Skatt på andre resultatkomponenter	-4	-1	-2	-4	0	-1	-13	-4
TOTALRESULTAT	83 497	870	6 071	13 797	4 784	14 588	123 608	27 967

2019 tall

Tilgang / avgang	Dekninger	Avtaler	Avtaler	Dekninger	Dekninger	Dekninger
Antall i tilgang	15 864	46	715	4 247	-	4 716
Antall i avgang	14 017	54	547	3 450	173	2 856
Nytegnet premie pr bransje	18 125	-	49 500	3 600		275

2018 tall

Tilgang / avgang	Dekninger	Avtaler	Avtaler	Dekninger	Dekninger	Dekninger
Antall i tilgang	19 072	62	615	6 671		5 089
Antall i avgang	9 622	65	498	3 655	179	2 433
Nytegnet premie pr bransje	19 410	-	38 000	5 500		3 700

Noter til årsregnskapet

Note 2 Resultatanalyse

	Individuell kapital-forsikring	Gruppelivs-forsikring	Kollektiv pensjons-forsikring	Individuell rente- og pensjons-forsikring	Ulykkes-forsikring	Andre skade-bransjer	Sum 2019	Sum 2018
Finansinntekter & andre inntekter	26 471	4 449	11 616	24 755	1 294	7 950	76 535	7 517
Renteresultat	26 471	4 449	11 616	24 755	1 294	7 950	76 535	7 517
Risikopremie	126 301	25 949	38 508	123 834	6 998	52 676	374 265	356 556
Erstatninger	36 475	13 898	25 496	101 104	3 195	38 802	218 969	225 539
Kursreguleringsfond	-	-	1 421	5 459	-	-	6 880	-
Tilleggsavsetning	-	-	1 282	5 257	-	-	6 539	-2 398
Netto gjenforsikring	722	2 165	869	-2 588	-969	3 665	3 864	10 629
Risikoresultat	89 104	9 886	9 440	14 602	4 772	10 208	138 013	122 787
Administrasjonspremie netto	68 011	6 201	42 819	57 688	3 904	28 054	206 677	193 360
Andre inntekter	-	-	13 818	-	-	-	13 818	12 929
Administrasjonsavsetning	-	-	551	2 982	-	-	3 533	3 391
Driftskostnader	76 850	19 427	69 387	76 439	3 854	27 566	273 523	292 759
Administrasjonsresultat	-8 839	-13 226	-13 301	-21 734	50	488	-56 562	-89 860
Bransjeresultat f. skatt uten andre kostnader	106 736	1 110	7 755	17 624	6 116	18 646	157 987	40 443
Andre kostnader	-18	-3	-8	-16	-1	-5	-51	-16
Totalresultat før skatt	106 753	1 113	7 763	17 640	6 117	18 651	158 037	40 460

Noter til årsregnskapet

Note 3 Spesifikasjon av forsikringsrelaterte driftskostnader

Beløp i 1000

Salgskostnader	Note	31.12.19	31.12.18
Provisjoner		96 182	95 425
Øvrig salgskostnad		2 352	2 291
Reklame og merkeknader		2 903	2 825
		<u>101 437</u>	<u>100 541</u>
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Lønn og sosiale kostnader	5,7	94 998	84 943
Lokalkostnader		8 967	9 015
IT kostnader		27 947	31 999
Honorarer og leide tjenester		13 547	4 349
Diverse kontorkostnader		12 142	11 980
Nedskrivning system under utvikling		8 833	40 000
Avskrivninger	12	5 651	9 932
		<u>172 086</u>	<u>192 218</u>
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		<u>273 523</u>	<u>292 759</u>
Provisjon omfatter kun provisjon til eksternt distribusjonskorps.			
Antall ansatte ved årsskiftet		66	64
Antall årsverk ved årsskiftet		94	88
Gjennomsnitt antall årsverk i året		91	86
<u>Godtgjørelse til revisor (inkl. mva)</u>			
Lovpålagt revisjon		611	386
Skatterådgivning		-	-
Andre tjenester utenfor revisjonen		91	374
		<u>702</u>	<u>760</u>

Note 4 Bundne midler

Pr 31.12.19 hadde selskapet 5 195 (i tusen kroner) i bankinnskudd skattetrekk.

Noter til årsregnskapet

Note 5 Lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Beløp i 1000

Selskapsledelse	Lønn	Opptjente	Bonus	Andre
		pensjonsrettigheter- innbetalt		godtgjørelser
Vegar Styve, konsernsjef (formelt ansatt i Frende Holding)	2 334	1 082	63	215
Andre ledende ansatte				
Erik Bjordal**	1 622	411	44	203
Elin Sture Næss**(daglig leder Frende Liv)	1 409	340	38	226
Tor Olav Langeland*(daglig leder Frende Skade)	1 688	477	46	207
Hallvård Natvik*	1 556	423	42	223
Eivind Norderud*(fratrådte 01.10.2019)**	1 957	581	50	232
Anne Therese Vonheim*	1 339	267	36	206

* Formelt ansatt i Frende Skade

**Formelt ansatt i Frende Liv

*** Marius Fredheim konstituert CFO fra 01.10.2019

Frende Skadeforsikring og Frende Livsforsikring (Frende Forsikring) har felles ledergruppe. Konsernsjef er formelt ansatt i Frende Holding.

Vedrørende pensjonsytelser vises til note 7.

Konsernsjef og overnevnte ledende ansatte har avtale om 12 måneders etterlønn ut over oppsigelsestiden på 6 måneder ved oppsigelse fra selskapets side.

	Honorar mottatt fra selskapet	Honorar mottatt i morselskap	Honorar mottatt i søsterselskap
Styret			
Vegar Styve, styrets leder	27		27
Anne-Grethe Knudsen (til 01.06.2019)	22	138	
Knut Ravnå	31		
Stian Osa (ansattrepresentant)	22	138	

Det er ikke gitt lån, forskuddsbetalinger eller sikkerhetsstillelser til ledende ansatte fra Frende Livsforsikring AS eller andre selskaper i konsernet.

Medlemmer av konsernets Risiko og Revisjonsutvalg har mottatt 25 (i tusen kroner) i honorar i 2019. Medlemmer har i 2019 vært Jan Erik Kjerpeseth, Geir Bergskaug og Anne-Grethe Knudsen

Noter til årsregnskapet

Note 6 Skattekostnad

Beløp i 1000

	31.12.19	31.12.2018 etter overgangs- endring	31.12.18	
Årets skattekostnad fordeler seg på:				
Betalbar skatt i balansen	39 079		24 142	
For mye/ for lite avsatt skatt tidligere år	-3 673		-1 394	
Sum betalbar skatt	35 406		22 748	
Endring utsatt skattefordel	-976		-10 255	
Sum skattekostnad	34 430		12 493	
Beregning av årets skattegrunnlag:				
Totalresultat før skatt	158 037	40 460	40 460	
Permanente forskjeller:				
Ikke fradragsberettigede kostnader	-		624	
Realisert/ urealisert under fritaksmetoden	-5 624	1 974	14 461	
Avsetning risikoutjevningfond	-		-	
Endring midlertidige forskjeller	3 905	4 439	41 021	
Årets skattemessige overskudd (underskudd)	-		-	
Grunnlag betalbar skatt	156 318	46 873	96 566	
Utsatt skattefordel vedrører følgende midlertidige fordeler				
	31.12.19	Endring 2019	31.12.2018 Etter overgang	31.12.18
Varige driftsmidler	-	-		-42 069
Pensjonsforpliktelse	-	-		-4 872
Avsetning kostnad	-1 000	1 000		
Urealisert verdiendring finansielle eiendeler (selskapsporteføljen)	5 039	-4 382	657	11 382
Tbf sikkerhetsavsetning 01.01.2016	4 830	604	5 434	5 434
Gevinst og tapskonto	26 732	6 683	33 416	-
	35 602	3 905	39 507	-30 125
Utsatt skatt (25 %)	-8 900	-976	-9 877	7 531
Effektiv skattesats fremkommer som følger				
	31.12.2019	31.12.2018 etter overgang	31.12.2018	
Resultat før skattekostnad	158 037	40 460	40 460	
Beregnet skattekostnad basert på nominell sats	39 509	10 115	10 115	
Skatteeffekt av permanente forskjeller	-1 406	493	3 771	
For lite / mye kostnadsført tidligere år	-3 674	-1 394	-1 394	
Avvik driftsmidler			396	
Skattekostnad	34 429	9 215	12 889	

Noter til årsregnskapet

Note 7 Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser Frende Livsforsikring AS

Beløp i 1000

Ytelsesplan i usikrede ordninger

Selskapet har pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere og utbetaler førtidspensjon fra 65 til 67 år, samt alderspensjon for lønn over 12G. Selskapet har også avtale med administrerende direktør og utbetaler førtidspensjon fra 62 til 67 år samt alderspensjon for lønn over 12G. Disse ordningene er usikrede og dekkes over selskapets drift.

Den usikrede driftsordningen omfatter totalt 3 personer

Aktuarielle beregninger

Alle pensjonsordningene er behandlet etter IAS 19R. Det vil si at estimatavvik umiddelbart amortiseres og føres mot utvidet resultat. Aktuarieregningene er utført av aktuarer i NIP.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Selskapet har innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte. Per 31.12.2019 hadde selskapet 66 ansatte. Det er betalt totalt kr 3 626 (i tusen kroner) i innskuddspremie for 2019.

Netto pensjonskostnad	2019	2018
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	495	481
Netto rentekostnader	106	81
Periodisert arbeidsgiveravgift/ finansskatt	115	108
Netto resultatført pensjonskostnad	<u>716</u>	<u>670</u>
Beregnet pensjonsforpliktelse usikrede ordninger	2019	2018
Pensjonsforpliktelse 01.01	4 872	4 218
Resultatført pensjonskostnad	716	670
Estimatavvik ført mot utvidet resultat	(51)	(16)
Netto pensjonsforpliktelse	<u>5 537</u>	<u>4 872</u>
Samlet pensjonsforpliktelse balanseført	<u>5 537</u>	<u>4 872</u>
Økonomiske forutsetninger:	31.12.19	31.12.18
Forventet avkastning på fondsmidler	2,30 %	2,60 %
Diskonteringsrente	2,30 %	2,60 %
Årlig lønnsvekst	2,25 %	2,75 %
Årlig økning i G	2,00 %	2,50 %
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	0,50 %	0,80 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,0 %
Aktuarielle forutsetninger:		
Frivillig avgang medlemmer over/under 40 år	0-8 %	0-8 %
Uttakstilbøyighet AFP/ Førtidspensjonsavtale	i. a.	i. a.
Lineær opptjening		
Bransjens tariffgrunnlag utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNO)	K2013/KU	K2013/KU

Noter til årsregnskapet

Note 8 Finansielle eiendeler

Beløp i 1000

	Kollektiv porteføljen			
	31.12.19		31.12.18	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall	203 974	205 116	205 933	206 343
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	107 667	107 667	108 211	108 211
Obligasjoner, rentefond	696 102	696 102	594 827	594 827
Eiendomsfond	122 069	122 069	112 475	112 475
Bankplasseringer				
Plasseringsmidler bank	1 057	1 057	1 534	1 534
Sum finansielle eiendeler virkelig verdi	926 895	926 895	817 047	817 047
Sum finansielle eiendeler kollektiv portefølje	1 130 869	1 132 010	1 022 980	1 023 390

	Selskapsporteføljen			
	31.12.19		31.12.18	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall	53 810	54 111	32 550	32 615
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	28 404	28 404	17 104	17 104
Obligasjoner, rentefond	183 638	183 638	94 019	94 019
Eiendomsfond	32 203	32 203	17 778	17 778
Bankplasseringer				
Plasseringsmidler bank	279	279	242	242
Sum finansielle eiendeler virkelig verdi	244 524	244 524	129 144	129 144
Sum finansielle eiendeler kollektiv portefølje	298 334	298 635	161 694	161 759

	Totalt			
	31.12.19		31.12.18	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	257 784	259 227	238 483	238 957
Obligasjoner, rentefond				
Eiendomsfond	136 070	136 070	125 315	125 315
Bankplasseringer				
Plasseringsmidler bank	879 740	879 740	688 846	688 846
	154 272	154 272	130 253	130 253
Sum finansielle eiendeler virkelig verdi	1 336	1 336	1 776	1 776
Sum finansielle eiendeler kollektiv portefølje	1 171 418	1 171 418	946 191	946 191
	1 429 203	1 430 645	1 184 674	1 185 148

Noter til årsregnskapet

Note 8 Finansielle eiendeler fortsetter

Beløp i 1000

Kollektiv / Selskapsporteføljen

31.12.19

Aksjefond

Nordea Stabile Aksjer Global	29 067
Nordea 1 Emerging Stars Ec. Fund	5 386
Nordea Nordic Small Cap Growth	11 640
Nordea 2 - Stable Emerging Mkt Aksjer Etisk BI	5 281
Nordea Global Opp. Eq Fund	19 656
Derivat	73
Storebrand Global Multifaktor	18 675
DnB Grønt Norden	8 328
DnB Teknologi	9 249
Danske Invest Norske Aksjer Inst. II	5 829
Alfred Berg Aktiv C	5 853
Diverse mindre investeringer	17 034
	<hr/>
	136 070

Pengemarkedsfond / Obl. fond

Pareto Fond	10 654
Holberg Kreditt	9 030
Danske Invest Euro High Yield Oblig	9 800
DNB Global Credit	35 925
DNB High Yield	31 237
DnB Global High Grade	35 377
DNB Low Carbon Credit E	36 254
Diverse mindre investeringer	10 717
	<hr/>
	178 994

Eiendomsfond

Aberdeen Eiendomsfond Norge I	92 985
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	61 287
	<hr/>
	154 272

Rentepapirer

Rentepapirer til virkelig verdi	702 122
Rentepapirer til amortisert kost	257 744
	<hr/>
	959 867

Sum finansielle eiendeler

1 429 203

Virkelig verdi for fondene er fondskurser per 31.12.19.

Selskapsporteføljen og kollektiv porteføljen har felles forvaltning.

Noter til årsregnskapet

Note 8 Finansielle eiendeler, forts.

Rentepapirer - fordeling per sektor

Sektor	31.12.19
Stat- / statsgaranterte	2,4 %
Boligkredittforetak	19,9 %
Kommune / fylke	10,0 %
Bank / Finans	34,3 %
Industri	33,3 %
Sum	100,0 %

Rentepapirer - fordeling per ratingskategori

Rating	31.12.19
AAA	16,1 %
AA	18,0 %
A	29,5 %
BBB	10,2 %
BB	1,0 %
B	0,6 %
CCC eller lavere	0,1 %
Ikke ratet	24,4 %
Sum	100,0 %

Rentepapirer - 10 største utstedere

Beløp i 1000

Utsteder	31.12.19
Ferde AS	2,8 %
Sparebank 1 Oestlandet	2,7 %
SpareBank 1 Naeringskreditt AS	2,6 %
DNB Bank ASA	2,6 %
SpareBank 1 BV	2,5 %
Ulstein Kommune	2,4 %
SpareBank 1 Nord Norge	2,2 %
Sparebanken Ost	2,2 %
Helgeland Boligkreditt AS	2,1 %
Landkreditt Boligkreditt AS	2,0 %
Sum	24,1 %

Investeringsvalgporteføljen

Aksjefond	31.12.19	31.12.18
DNB GLOBAL (I) IBP	80 916	57 204
DNB NORDEN (IV) IBP	36 386	27 221
DNB NORGE (I) IBP	3 271	2 548
HOLBERG GLOBAL IBP	65 452	42 636
HOLBERG NORDEN IBP	34 613	23 494
HOLBERG NORGE IBP	28 142	20 262
HOLBERG RURIK	6 434	5 358
KLP AKSJEGLOBAL INDEKS IV IBP	1 454 762	963 849
KLP AKSJENORGE IBP	7 495	5 531
ODIN EUROPA IBP	344 692	272 725
ODIN NORDEN IBP	23 784	15 961
ODIN NORGE IBP	202 855	163 268
ODIN GLOBAL IBP	13 361	6 716
SKAGEN GLOBAL (IBP)	197 737	151 172
SKAGEN KON-TIKI (IBP)	39 016	34 193
SKAGEN VEKST (IBP)	64 027	51 189
Øvrige fond	12 933	17 504
	2 615 876	1 860 830
Pengemarkedsfond/ Obl. fond		
DNB OBLIGASJON 20 (I) IBP	94 659	88 140
DNB Aktiv Rente	11 809	8 338
HOLBERG LIKVIDITET IBP	20 767	18 653
SKAGEN AVKASTNING (IBP)	66 250	62 876
Øvrige fond	1 919	1 737
	195 404	179 743
Sum Fondsplasseringer	2 811 280	2 040 573
Bankplassering	1 454 847	1 286 601
Totalt investeringsvalgporteføljen	4 266 127	3 327 174

Balanseført verdi er virkelig verdi. Virkelig verdi er fondskurser per 31.12.19.

Noter til årsregnskapet

Note 8 Finansielle eiendeler, forts.

Beløp i 1000

Netto inntekter finansielle instrumenter	31.12.19	31.12.18
Renteinntekter/ omkostninger bankinnskudd	446	283
Verdiendring aksjefond	22 115	-17 193
Realisert gevinst/ tap aksjefond	4 464	2 732
Renter obligasjoner holdt til forfall	6 294	5 557
Nedskrivning obligasjoner holdt til forfall	-911	-762
Renter på rentefond / obligasjoner	12 614	8 864
Realisert gevinst/ tap obligasjoner holdt til forfall	1 976	1 108
Verdiendring rentefond/ obligasjoner	16 121	-9 226
Realisert gevinst / tap rentefond	2 611	6 603
Verdiendring derivater	694	-412
Realisert gevinst/ tap derivater	-67	238
Verdiendring eiendomsfond	4 136	4 356
Realisert gevinst / tap eiendomsfond	5 989	5 320
Sum inntekter finansielle instrumenter	<u>76 482</u>	<u>7 468</u>

Fordelt i resultatet:

Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	60 516	6 449
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	15 965	1 019
	<u>76 481</u>	<u>7 468</u>

	31.12.19		31.12.18	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Selskapsporteføljen / Kollektivporteføljen				
Obligasjoner holdt til forfall- amortisert kost	257 784	259 227	238 483	238 957
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	1 171 418	1 171 418	946 191	946 191
- Herav fair value option	1 171 418	1 171 418	946 191	946 191
	<u>1 429 203</u>	<u>1 430 645</u>	<u>1 184 674</u>	<u>1 185 148</u>
Investeringsvalgporteføljen				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	4 266 127	4 266 127	3 327 175	3 327 175
- Herav fair value option	4 266 127	4 266 127	3 327 175	3 327 175
	<u>4 266 127</u>	<u>4 266 127</u>	<u>3 327 175</u>	<u>3 327 175</u>

Verdsettelsesteknikker finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet

Kategori	Selskaps- portefølje/ Kollektiv- portefølje	Investeringsval- g-portefølje
I	305 703	4 266 127
II	711 394	
III	154 321	
	<u>1 171 418</u>	<u>4 266 127</u>
I	26 %	100 %
II	61 %	
III	13 %	
	<u>100 %</u>	<u>100 %</u>

I Kvoterte priser i aktive markeder
 II Verdsettelsesteknikker (observerbar input)
 III Verdsettelsesteknikker (ikke observerbar input)

Noter til årsregnskapet

Note 8 Finansielle eiendeler, forts.

Klassifisering av finansielle instrumenter

EIEDELER	Virkelig verdi over resultatet	Amortisert kost	Lån og fordringer	Ikke finansielle		Sum
				Finansiell gjeld	eiendeler/ gjeld	
Eiendeler i selskapsporteføljen						
Aksjer og andeler	28 404					28 404
Renteplasseringer	183 638	53 810				237 449
Eiendomsfond	32 203					32 203
Plasseringsmidler bank	279					279
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring			6 654			6 654
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger			37 592			37 592
Fordring på konsernselskap			35 000			35 000
Andre fordringer			2 756			2 756
Anlegg og utstyr					18 637	18 637
Utsatt skattefordel					-	0
Kasse, bank			27 791			27 791
Eiendeler i kundeporteføljen						
Investeringer i kollektivporteføljen						
Aksjer og andeler	107 667					107 667
Renteplasseringer	696 102	203 974				900 076
Eiendomsfond	122 069					122 069
Plasseringsmidler bank	1 057					1 057
Gj.forsikringsandel av erstatningsavsetning i kollektivporteføljen					79 652	79 652
Investeringer i investeringsvalgporteføljen						
Aksjer og andeler	4 266 127					4 266 127
Sum eiendeler	5 437 545	257 784	109 794	-	98 288	5 903 414
GJELD						
Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser						
Premiereserve					485 361	485 361
Øvrig avsetning					7 640	7 640
Kursreguleringsfond					6 880	6 880
Tilleggsavsetning					526 231	526 231
Erstatningsavsetning					30 345	30 345
Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje						
Premiereserve					4 266 127	4 266 127
Pensjonsforpliktelser						
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring				0	5 537	5 537
Betalbar skatt					39 079	39 079
Forpliktelse ved utsatt skatt					8 900	8 900
Konserngjeld					-	0
Andre forpliktelser				15 533	-	15 533
Avsatt utbytte					-	0
Andre påløpte kostnader og ikke mottatte inntekter					22 836	22 836
Sum gjeld	-	-	-	15 533	5 398 937	5 414 475

Noter til årsregnskapet

Note 9 Risikostyring

Beløp i 1000

Forsikringsrisiko

Forsikringsrisiko består av risikoen for at fremtidig, definert hendelse som selskapet har forpliktet seg til å yte økonomisk vederlag for, inntreffer. Innen livsforsikring er de vesentlige forsikringsrisikoer knyttet til dødsfall og uførhet.

Selskapets forsikringsvirksomhet omfatter innskuddspensjon, gruppelev og personforsikring.

Innskuddspensjon er pensjonsavtaler der det enkelte medlem bærer den finansielle risikoen. Forsikringsrisiko omfatter dekning for innbetalt beløp fram til nådd pensjonsalder.

Forsikringsrisiko overvåkes gjennom analyse og oppfølging av risikoresultatene innen hver bransje. Risiko reduseres også via reassuranseavtaler i form av kvotekontrakter.

For å redusere forsikringsrisiko ved tegning gjennomføres det ved salg av individuelle risikoprodukter en helsevurdering av forsikrede.

Finansiell risiko

Frende bærer finansiell risiko knyttet til forvaltningen av selskapets investeringsportefølje. Gjennom behandlingen av selskapets kapitalforvaltningsstrategi fastsetter styret rammene for kapitalforvaltningen, inkludert rammer for den strategiske aktivaallokeringen.

Finansiell risiko deles normalt inn i tre hovedkategorier; markedsrisiko, kredittisiko og likviditetsrisiko. Denne finansielle risikoen styres på aggregert nivå gjennom selskapets kapitalforvaltningsstrategi, og på detaljert nivå gjennom utforming av de enkelte forvaltningsmandater.

Markedsrisiko

Markedsrisiko representerer risiko for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Markedsrisiko omfatter tre typer risiko; renterisiko, valutarisiko og annen prisrisiko.

Renterisiko representerer risikoen for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedsrentene. Frende styrer renterisikoen gjennom rammer knyttet til bl.a. porteføljens rentedurasjon. Ved utgangen av 2019 var rentedurasjonen for omløpsporteføljen på 0,9 år.

Valutarisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instruments vil svinge som følge av endringer i valutakurser. Frende sikrer det meste av valutarisikoen i porteføljene. Valutaeksponeringen overvåkes til enhver tid, og det foretas valutasikringstransaksjoner innenfor rammene av selskapets kapitalforvaltningsstrategi.

Annen prisrisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instrument vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Aksjerisikoen håndteres bl.a. gjennom en veldiversifisert portefølje av noterte verdipapirer både ift geografi og sektorer.

Kredittisiko

Kredittisiko omfatter risikoen for at en part i et finansielt instrument påfører selskapet et finansielt tap ved ikke å kunne innfri en forpliktelse. Kredittisiko styres gjennom flere virkemidler som bl.a. rammer knyttet til renteporteføljenes kreditturasjon, øvre grenser for eksponering mot navngitte motparter, rammer knyttet til motpartenes rating, samt krav til diversifisering av porteføljene.

Frende foretar minst årlig, sammen med hovedforvalter, en dypere gjennomgang av de enkelte utstederne. Hver enkelt utsteder blir gjennom dette analysert og klassifisert. Rammene for eksponering mot hver enkelt motpart vurderes så på bakgrunn av denne gjennomgang.

Frende sine direkteide rentepapirer og globale rentefond består av investeringer der motparten betraktes som investment grade. Ut over dette har Frende ved utgangen av 2019 omlag 5,4 % av den samlede renteporteføljen plassert i fond med investering i nordiske høyrente obligasjoner.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke å ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift.

Frende følger likviditetsutviklingen på daglig basis, og har gode prosesser for å sørge for at selskapet til enhver tid har nok likviditet tilgjengelig til å møte sine forpliktelser. Frende sin investeringsportefølje består utelukkende av likvide papirer og fondsplasseringer som vil realiseres ved et likviditetsbehov.

Selskapets likviditetsstrategi innebærer at det til enhver tid skal være tilgjengelig likvide midler til å møte forpliktelser ved forfall.

Kredittisiko forsikringsvirksomheten

Aldersfordeling fordringer forsikring	Sum	Ikke forfalt	< 30 dager	30-90 dager	> 90 dager
Fordringer, direkte forsikring	6 654	5 566	1 089	-	-

Maksimal kredittspesning for selskapet utgjør bokført verdi av alle finansielle eiendeler unntatt eiendeler som ligger i særskilt investeringsportefølje.

Sensitivitet finansielle eiendeler - effekt på markedsverdi

	31.12.19	31.12.18
10% fall i kurs aksjefond	-12 431	-11 583
1%-poeng stigning i rentenivå	-7 379	-4 776

Skatteeffekt er ikke hensyntatt i oppstillingen.

Sensitivitetsanalysen er gjort kun for selskaps-/ kollektivporteføljen ettersom endringer i rente og kurs på fond i investeringsvalgporteføljen nøytraliseres ved avsetning til kundefond.

Noter til årsregnskapet

Note 10 Kapitalavkastning

Kollektivporteføljen	31.12.19	31.12.18	31.12.17	31.12.16	31.12.15
Kapitalavkastning	3,96 %	1,54 %	3,11 %	3,06 %	1,78 %

Beregnet avkastning er beregnet ved bruk av Modifisert Dietz- metode.

Note 11 Konsernmellomværende

Beløp i 1000

	31.12.19	31.12.18
Fordring Frende Holding AS	35 000	35 000

Note 12 Varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Eiendom	IT utstyr	IT system	Kontorinventar	Sum
Anskaffelseskost 01.01.19	4 174	6 994	163 395	7 278	181 841
Tilgang		730	7 264	-	7 994
Avgang		-	-	-	-
Tap ved avgang					-
Akkumulerte nedskrivninger			50 833		50 833
Akkumulerte avskrivninger	417	6 705	106 905	6 337	120 365
Bokført verdi 31.12.19	3 756	1 019	12 921	941	18 637
Årets nedskrivning			8 833		8 833
Årets avskrivning	209	506	4 122	814	5 651
Forventet økonomisk levetid	20 år	3 år	5 år	5 år	
Avskrivningssats	5 %	33 %	20 %	20 %	

IT system er kjøpte systemer tilpasset virksomheten.

Systemene avskrives lineært regnskapsmessig og skattemessig, over antatte økonomiske levetid.

Som følge av endring i teknologiske og økonomiske rammebetingelser er det foretatt nedskrivning av verdi på aktivert andel av system som er vurdert uten verdi på balansetidspunktet. Rest aktivert knyttet til systemprosjekt under utvikling er nedskrevet i 2019 med MNOK 8,8. Bokført verdi etter nedskrivning vurderes å være reell.

Det vises til note 20 Forpliktelser utenom balansen.

Note 13 Resultat per aksje

Beløp i 1000

Resultat per aksje

	31.12.19	31.12.18
Totalresultat	123 608	27 967
Snitt antall aksjer	1 750	1 750
Resultat per aksje (kroner)	70,63	15,98
Antall aksjer 01.01	1 750	1 750
Antall aksjer 31.12	1 750	1 750

Noter til årsregnskapet

Note 14 Aksjonærer

Beløp i 1000

Aksjekapitalen på kr. 175 000 består av 1 175 000 aksjer à kr. 100.
Frende Holding AS eier 100 % av aksjene i Frende Livsforsikring AS pr. 31.12.19.
Det foreligger ingen rettigheter som kan medføre utstedelse av nye aksjer.
Alle aksjer har lik stemmerett.
Konsernregnskap for Frende Holding konsern er tilgjengelig på frende.no

Note 15 Kapitalkrav

Beløp i 1000

I Solvens II balansen verdsettes eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi.

Forsikringsforpliktelser i Solvens II balansen er beregnet til beste estimat av premie og erstatningsavsetning, i tillegg til en risikomargin som reflekterer tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene. Beste estimat på erstatningsforpliktelse er neddiskontert kontantstrøm over forpliktelsens levetid, mens beste estimat av premieavsetningen er definert som nåverdien av ikke inntrufne skader og fremtidige omkostninger knyttet til løpende forsikringsavtaler. I disse beregningene inngår blant annet antagelser om fremtidige skadeprosenter, kostnadsprosenter og avgangsprosenter.

Forsikringsforpliktelser i regnskapsbalansen er ikke opptjent premie som følge av periodisering av forfalt premie etter pro rata prinsippet, samt nominell erstatningsavsetning tilsvarende skadetilfeller inntruffet, men ikke oppgjort på balansetidspunktet. Premiereserver i Liv utgjør nåverdien av forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler.

	Solvens II balanse 31.12.2019	Solvens II balanse 31.12.2018
Eiendeler i balansen	5 903 413	4 773 519
Mer-/ mindre verdier	-8 709	-41 145
Sum eiendeler solvens II balansen	<u>5 894 704</u>	<u>4 732 374</u>
Beste estimat inkl risikomargin		
forsikringsforpliktelser forpliktelser	5 231 386	4 157 151
Utsatt skatt forpliktelser	29 880	13 891
Andre forpliktelser	85 961	124 819
Sum gjeld solvens II balansen	<u>5 347 227</u>	<u>4 295 861</u>
Fradrag for forventet utbytte/konsernbidrag	-	-
Basiskapital 1	471 910	370 668
Risikoutjevningfond	75 567	65 845
Basiskapital 2	75 567	65 845
Ansvarlig kapital under Solvens II	547 477	436 513
	Solvenskapitalkrav	Solvenskapitalkrav
Operasjonell risiko	27 727	26 597
Markedsrisiko	179 380	147 649
Motpartsrisiko	8 334	9 205
Forsikringsrisiko	262 334	206 799
Diversifiseringseffekter	-111 206	-91 536
Risikoreducerende effekter av utsatt skatt	-29 880	-13 891
Kapitalkrav	<u>336 689</u>	<u>284 823</u>
Solvensmargin	163 %	153 %
Minstekapitalkrav	151 510	128 171
Margin minstekrav	331 %	309 %

Noter til årsregnskapet

Note 16 Forsikringsmessig avsetninger i livsforsikring Beløp i 1000

	Individuell kapitalforsikring	Individuell rente- og pensjonsforsikring	Gruppelivsforsikring	Kollektiv pensjonsforsikring	Ulykkesforsikring	Andre skadebransjer	Sum 2019
Reassurandørens andel av forsikringstekniske avsetninger							
Inngående balanse	664	15 634	19 005	28 069	6 504	49 724	119 601
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	-288	-7 334	-14 694	-8 129	-134	-9 370	-39 949
Utgående balanse	375	8 300	4 311	19 941	6 370	40 354	79 652
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelse	375	8 300	4 311	19 941	6 370	40 354	79 652
Premiereserve							
Inngående balanse	294	314 301	-	87 804	22	263	402 683
- herav ikke opptjent premieinntekt	294	579			22	263	1 157
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	-	70 465	-	12 212	-	-	82 678
Utgående balanse	294	384 767	-	100 016	22	263	485 361
- herav ikke opptjent premieinntekt	294	579			22	263	1 157
Erstatningsavsetning							
Inngående balanse	74 778	200 067	49 006	60 126	24 911	117 326	526 215
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	-14 569	4 122	-5 432	1 561	11	14 324	17
Utgående balanse	60 209	204 189	43 574	61 687	24 922	131 650	526 231
Tilleggsavsetning							
Inngående balanse	-	121	0	980	-	0	1 101
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	-	5 257	0	1 282	-	0	6 539
Utgående balanse	-	5 377	0	2 262	-	-0	7 640
Kursreguleringsfond							
Inngående balanse							
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer		5 459		1 421			6 880
Utgående balanse		5 459		1 421			6 880
Øvrig avsetning							
Inngående balanse	14	12 103	1 153	12 803	62	677	26 811
- herav administrasjonsreserve	14	12 103	1 153	12 803	62	677	26 811
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	-		551	2 982	-	-	3 533
- herav administrasjonsreserve	-	-	551	2 982	-	-	3 533
Utgående balanse	14	12 103	1 704	15 785	62	677	30 345
- herav administrasjonsreserve	14	12 103	1 704	15 785	62	677	30 345
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring - kontraktsfastsatte	60 516	611 895	45 278	181 172	25 006	132 590	1 056 457
Avsetning i livsforsikring med inv. valg							
Inngående beholdning	-	135 507	-	3 191 668	-	-	3 327 175
Årets endring	-	22 087	-	916 998	-	-	939 085
Utgående balanse	-	157 594	-	4 108 666	-	-	4 266 260
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring - særskilt inv. portefølje	-	157 594	-	4 108 666	-	-	4 266 260

Noter til årsregnskapet

Note 17 Andre forpliktelser

Beløp i 1000

	31.12.19	31.12.18
Leverandørgjeld	3 295	2 801
Forskuddstrekk	3 541	3 529
Offentlige avgifter	1 741	1 739
Annen gjeld	6 956	2 132
Sum	15 533	10 200

Avsatt utbytte til Frende Holding AS

0 0

Note 18 Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter

	31.12.19	31.12.18
Påløpt arbeidsgiveravgift	698	665
Feriepenger	4 934	4 686
Bonus	4 199	1 212
Skyldig provisjon	8 915	9 029
Avsatt merverdiavgift	4 088	6 088
Avsetninger for øvrige forpliktelser	0	3 374
Sum	22 836	25 053

Note 19 Mellomværende reassurandør

Beløp i 1000

	31.12.19	31.12.18
Fordring på reassurandør innen livsforsikring	37 592	35 786
Sum fordring på reassurandør	37 592	35 786

Reassuransemellomværende gjøres opp i mars 2020.

Note 20 Forpliktelse utenom balansen

Frende Liv har en omtvistet forpliktelse av vesentlig størrelse som ikke er registrert i balansen. Forpliktelsen er relatert mot pågående systemprosjekt, der leveranse ikke anses å motsvare fakturert beløp. Kravet bestrides i sin helhet, og disse fakturaene er ikke hensyntatt i regnskapet.

Note 21 Forvaltnings- og adm. tjenester

Beløp i 1000

Frende Livsforsikring yter administrative tjenester for Frende Holding. Det er fakturert honorar for adm. tjenester for 2019 på kr 54.

Note 22 Flytting

Beløp i 1000

	Kollektiv pensjonsforsikring	Sum 2019	Kollektiv pensjonsforsikring	Sum 2018
Mottatte midler				
Overføring av reserver	1 417	1 417	559	559
Premie- og innskuddsfond, mv.	134 008	134 008	58 937	58 937
Totalt mottatte midler	135 425	135 425	59 496	59 496
Antall kontrakter	318		300	
Avgitte midler				
Overføring av reserver	2 033	2 033	3 725	3 725
Premie- og innskuddsfond, mv.	81 406	81 406	125 341	125 341
Totalt mottatte midler	83 440	83 440	129 066	129 066
Antall kontrakter	177		162	

Note 23 Hendelser etter balansedagen

Global Korona pandemi, i tillegg til markant oljeprisfall har medført uvanlige og unormale forhold, og økt risiko knyttet til forsikringsteknisk resultat, finansavkastning, samt gjennomføring av strategiske prosjekter og operasjonell drift. Det vises til Styrets beretning for beskrivelse av de ulike risiki, samt beregnet konsekvens.

Til generalforsamlingen i Frende Livsforsikring AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Frende Livsforsikring AS' årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, endring i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Bergen, 23. mars 2020

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Marius Kaland Olsen', is written over the printed name.

Marius Kaland Olsen
Statsautorisert revisor